

BIURO KONTROLI

Informacja o wynikach kontroli

na temat: *Planowanie i przygotowanie zamówienia publicznego oraz zawarcie i realizacja umowy na dostawę i montaż urządzenia treningowego symulacji lotu dla samolotów FSTD(A) w standardzie FNPT II MCC*

I. Podstawa prawna

Kontrola została przeprowadzona na podstawie zarządzenia nr 100 Komendanta Głównego Straży Granicznej¹ z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie sposobu i trybu realizacji kontroli wewnętrznej oraz zasad koordynacji działalności kontrolnej w Straży Granicznej²

II. Podmiot kontrolowany

Biuro Lotnictwa Straży Granicznej³.

III. Tryb kontroli

Kontrola nieujęta w Planie kontroli do realizacji przez Biuro Kontroli Komendy Głównej Straży Granicznej w 2025 r., zarządzona na podstawie § 5 ust. 2 zarządzenia nr 100.

IV. Termin kontroli

Od 14 marca 2025 r. do 8 maja 2025 r.

V. Zakres kontroli

1. Pozyskanie i wykorzystanie źródeł finansowania oraz uzasadnienie potrzeby zakupu symulatora lotów.
2. Opracowanie przez BL SG dokumentacji na potrzeby przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nr 55/BF/BL/23 na dostawę ogólnego symulatora lotów w klasie FNPT II MCC zbliżony parametrami lotu do samolotu L410 UVP-E20 Turbolet.
3. Realizacja postanowień umowy zawartej na dostawę symulatora lotu, w tym usuwanie ewentualnych uszkodzeń lub awarii powstałych w wyniku jego eksploatacji.

¹ Zwanego dalej Komendantem Głównym SG.

² Dz. Urz. KGSG poz.109 ze zm., zwane dalej zarządzeniem nr 100.

³ Zwane dalej BL SG.

4. Zapewnienie bezpiecznego użytkowania zakupionego urządzenia zgodnie z wymogami przeciwpożarowymi i BHP oraz wytycznymi producenta. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb użytkowania symulatora lotów.
5. Realizacja zewnętrznych szkoleń pilotów lotnictwa Straży Granicznej na samoloty typu L410 UVP-E20 Turbolet. Wykorzystanie symulatora lotu z punktu widzenia potrzeb szkoleniowych personelu latającego SG.

VI. Okres objęty kontrolą

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 r. do 14 marca 2025 r.

VII. Ustalenia kontroli

W świetle dokonanych ustaleń oraz kryteriów oceny i mierników, **zastosowano ocenę opisową**, zgodnie z § 3 ust. 5 zarządzenia nr 100⁴.

Zakup symulatora lotu był ściśle związany z zakupem samolotów *L410 UVP-E20 Turbolet* przeznaczonych do ochrony zewnętrznych granic Unii Europejskiej. Potrzeba zakupu symulatora lotu była uzasadniona utrzymaniem odpowiedniego poziomu wyszkolenia pilotów, z możliwością treningu potencjalnych sytuacji awaryjnych w warunkach niezagrożających zdrowiu i życiu personelu lotniczego. Środki finansowe na zakup symulatora pochodziły w 90% z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego⁵ natomiast w 10% ze środków budżetowych Straży Granicznej. Nie stwierdzono w badanym obszarze nieprawidłowości oraz uchybień.

Czynności prowadzone w ramach planowania i przygotowania postępowania przyniosły zamierzony skutek w postaci zawarcia umowy na zakup i dostawę symulatora, jednakże stwierdzono nieprawidłowości i uchybienie, które pomimo tego, że nie przyniosły negatywnych skutków w kontrolowanej działalności, stanowiły naruszenia przepisów ustawy o ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁶, bądź wskazywały na brak rzetelności w realizacji niektórych czynności poprzedzających procedurę zamówieniową. Należały do nich:

- niesporządzenie analizy potrzeb i wymagań, zgodnie z zakresem określonym w art. 83 ust. 2 i 3 ustawy Pzp,
- niezgodne z art. 436 pkt 1 ustawy Pzp określenie terminu realizacji umowy,
- nieuzasadnienie w sprawozdaniu ze spotkania komisji przetargowej odstąpienia od warunku udziału w postępowaniu dotyczącego posiadania przez Wykonawcę trzyletniego doświadczenia w zakresie dostaw urządzeń treningowych symulacji lotu.

Badając kwestię realizacji umowy na zakup i montaż symulatora lotu stwierdzono, że urządzenie nie podlegało naprawom gwarancyjnym. Doszło do wystąpienia 3 usterek, z czego jedna miała charakter usterki mechanicznej i powstała w pierwszym

⁴ W przypadku, gdy dokonanie oceny według skali, o której mowa w ust. 4 (pozytywna, pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna) byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby rzeczywistego obrazu funkcjonowania kontrolowanej działalności w zakresie objętym kontrolą.

⁵ Zwany dalej *FBW*.

⁶ Dz. U. z 2024 r., poz. 1320, zwana dalej *ustawą Pzp*.

miesiącu po montażu urządzenia, tj. w marcu 2024 r. Dwie pozostałe zostały zdiagnozowane w trakcie cokwartalnego uruchomienia symulatora. Ustalenia kontroli nie potwierdziły, aby do usterki mechanicznej doprowadziły dzieci funkcjonariuszy SG. Wszystkie usterki zostały usunięte przy wykorzystaniu pakietu części zużywalnych przez uprawnionego funkcjonariusza BL Straży Granicznej dostarczonych przez producenta urządzenia, w związku z czym Straż Graniczna nie poniosła kosztów z tego tytułu.

Stwierdzono, że urządzenie treningowe symulacji lotu w czasie prowadzenia czynności kontrolnych było sprawne i przy spełnieniu odpowiednich warunków może być wykorzystywane do realizacji zadań związanych ze szkoleniem pilotów.

Ustalono, że w celu wykorzystania urządzenia zgodnie z jego przeznaczeniem należało dostosować pomieszczenie, w którym urządzenie zostało zamontowane, do wymagań bezpieczeństwa pożarowego i wymagań w zakresie użytkowania urządzenia określonych przez producenta, co obejmowało między innymi:

- zlecenie i sporządzenie ekspertyzy w zakresie ppoż.,
- uzyskanie zgody Pomorskiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku w zakresie spełnienia wymagań bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- uzyskanie zgody Wojewody Pomorskiego na zmianę sposobu użytkowania pomieszczenia,
- wykonanie prac związanych ze zmianą parametrów użytkowych i technicznych dostosowywanego pomieszczenia.

W aspekcie zagadnienia związanego z certyfikacją urządzenia treningowego symulacji lotu przez ULC ustalono, że uzyskanie przedmiotowego certyfikatu nie było wymagane w świetle pozyskania środków unijnych. Zasadność uzyskania certyfikatu wystąpiłaby wówczas, gdyby w Straży Granicznej został rozpoczęty proces szkolenia pilotów samolotowych od podstaw analogicznie, jak ma to miejsce w przypadku pilotów śmigłowcowych.

Ustalono, że w trakcie realizacji czynności kontrolnych, w BL SG było pięciu pilotów posiadających uprawnienia do wykonywania lotów na samolotach L410 UVP-E20 Turbolet. Ta liczba pilotów pozwala na realizowanie zadań operacyjnych na dwóch samolotach tego typu, zarówno na terenie kraju, jak i podczas misji zagranicznych koordynowanych przez Agencję FRONTEX w systemie jednozmianowych (maksymalnie 12 godzinnych) dyżurów lotniczych. Z ustaleń kontroli wynika, że podejmowane są działania w celu uzupełnienia kadry pilotów Straży Granicznej, w tym pilotów z uprawnieniami do wykonywania lotów na samolotach L410 UVP-E20 Turbolet.

VIII. Wnioski i zalecenia pokontrolne

W związku z ustaleniami kontroli, w tym stwierdzonymi nieprawidłowościami, polecam:

1. Każdorazowo we wniosku o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zawierać pełne dane w zakresie finansowania zakupu z uwzględnieniem zarówno środków finansowych pochodzących ze źródeł zewnętrznych, jak i środków budżetowych Straży Granicznej.

2. Każdorazowo pisemnie uzasadniać istotne z punktu widzenia przygotowywanego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zmiany decyzji mających wpływ na warunki udziału w postępowaniu.
3. Każdorazowo sporządzać analizy potrzeb i wymagań zgodnie z art. 83 Pzp *z uwzględnieniem wskazówek dla Zamawiających Publicznych do opracowania analizy potrzeb i wymagań w świetle nowego prawa zamówień publicznych*⁷;
4. Ściśle przestrzegać sposobu określania terminu realizacji umowy zgodnie z art. 436 pkt 1 ustawy Pzp, tj. określać wskazany termin, co do zasady, w dniach, tygodniach, miesiącach lub latach albo w przypadkach uzasadnionych obiektywną przyczyną, konkretną datą.
5. Stosować czytelne i jednoznaczne postanowienia umowne zapewniające możliwość egzekwowania od Wykonawcy realizacji gwarancji i rękojmi za wady, a także inne wynikające z kryteriów oceny oferty zobowiązania umowne.
6. Podjąć działania zmierzające do zapewnienia funkcjonariuszom i pracownikom BL SG, zajmującym się planowaniem i przygotowywaniem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, profesjonalnego szkolenia obejmującego projektowanie umów w zakresie zamówień publicznych.
7. Dokumentować usterki urządzenia treningowego symulacji lotu w sposób umożliwiający ustalenie następujących danych: daty i przyczyny powstania usterki, sposobu i terminu jej usunięcia, osoby/firmy odpowiedzialnej za jej usunięcie, ewentualnych kosztów (w ramach gwarancji/poza gwarancją);
8. Prowadzić ewidencję osób spoza Straży Granicznej wizytujących pomieszczenie, w którym zamontowany jest symulator, zawierającą następujące informacje: dane osoby wizytującej, cel wizyty, czas trwania, dane osoby nadzorującej/odwiedzanej).
9. Podjąć wszelkie niezbędne działania w celu niezwłocznego rozpoczęcia wykorzystywania symulatora lotu zgodnie z przeznaczeniem i w sposób zgodny z wymaganiami przeciwpożarowymi oraz wymaganiami producenta dotyczącymi jego bezpiecznego użytkowania.
10. Podjąć niezbędne działania w celu zapewnienia ciągłości realizacji zadań, w tym zastępowalności funkcjonariuszy posiadających uprawnienia do obsługi technicznej lub obsługi instruktorskiej urządzenia treningowego symulacji lotu.
11. Podjąć działania, w porozumieniu z Biurem Kadr i Szkolenia KGSG, mające na celu dokonanie przeglądu zapisów umów lojalnościowych pod kątem wprowadzenia zmian umożliwiających zabezpieczenie interesów Straży Granicznej przed nadmierną fluktuacją personelu lotniczego.

⁷ <https://www.gov.pl/web/uzp/wskazowki-dla-zamawiajacych-publicznych-do-opracowania-analizy-potrzeb-i-wymagan>